

Stichting Leidse Koorprojecten

‘Gezamenlijk de toon opbouwen met al die mensen, dat is echt fantastisch!’

Repeteren voor het concert van 17 juni 2011 in de Hooglandse Kerk
‘Die Schöpfung’ van Joseph Haydn

Het is zaterdagmiddag. Helder groen steken de blaadjes af tegen de blauwe lucht. Vogels zingen en de zon sprenkelt zijn licht over de Pieterskerkstraat. Wat is de schepping toch prachtig, denk je met een vleugje kippenvel. Het duurt even voordat je beseft dat dat gevoel nog eens extra gevoed wordt door zachte koorklanken die door de open deur van de Lokhorstkerk naar buiten komen. Binnen repeteert de Stichting Leidse Koorprojecten ‘Die Schöpfung’ van Haydn.

‘Des Herren Ruhm, er bleibt in Ewigkeit,’ wordt er gezongen. De melodielijnen volgen elkaar door de diverse stemgroepen heen. Dirigent Paul Valk tikt af om enkele details nog eens goed neer te zetten en alle lijnen helder te krijgen.

‘Zo’n lange fuga is interessant zolang er genoeg variatie is op de thema’s,’ legt hij uit. ‘Dit is zo’n variatie.’ En hij zingt voor wat hij bedoelt. Met zijn gedrevenheid geeft hij het koor merkbaar energie. Als de sopranen de melodie van hem overnemen, gaat het meteen goed. Dan volgt het hele koor en nemen de warme klanken bezit van de zaal.

‘De dirigent weet het koor met zijn groepsgevoel, humor en sympathie geweldig te inspireren,’ zegt koorlid René Ydema, als we later zitten te praten ten huize van bestuurslid Jet de Lange aan de Hoge Rijndijk. ‘Hij sleept het koor op zijn eigen, persoonlijke manier mee, heel anders dan de ook al zo inspirerende Wim de Ru, die hij wegens ziekte vervangt.’

Joseph Haydn

De koorteden ervaren het als heel bijzonder dat ze in twaalf repetities zo van de muziek van Haydn zijn gaan houden. 'Aan audities doen we niet,' vertelt Jet de Lange. 'De drempel om mee te doen is laag. Noten lezen hoef je niet per se te kunnen. Maar je moet wel iets met muziek hebben. Dan komt het vanzelf. Je bent als individu deel van het grote geheel en dat grote geheel neemt je op in de muziek.'

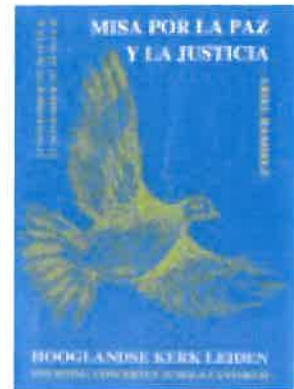
René Ydema doet voor de tweede keer mee en had voordat hij zich voor het eerst aanmelde nog helemaal geen ervaring. 'Ik ga met opzet dichtbij een van de tenoren staan die de partij altijd meteen goed zingen. Daar heb ik veel steun aan. Toen ik vooraf 'Die Schöpfung' op cd hoorde, vond ik er niet zoveel aan, maar de dirigent gaf zoveel aanwijzingen, hij liet ons de muziek zo grondig kennen! Ik vind het nu fantastisch.'

Paul Valk

De Stichting Leidse Koorprojecten kiest vaak muziek met een maatschappelijk statement. De reeks begon met 'Cry of the Earth' van Tony Biggin, over moeder aarde. Later volgde de Argentijnse Misa por la Paz van Ariel Ramirez, dat een politiek tintje heeft.

De eerste affiche

Ook 'Die Schöpfung' bevat een statement,' zegt Adinda Slingerland. 'Het stuk vraagt aandacht voor de schepping. Dat hoef je niet zwaar bijbels op te vatten. Ik ben zelf niet gelovig, maar het jubelen over alles wat mooi is, en het besef dat we zuinig op het milieu moeten zijn, spreekt me geweldig aan.'

De nieuwste affiche

Haydns compositie is heel beeldend, vooral in de orkestpartijen. 'Je hoort de leeuw, de wormen, de herten, een galopperend paard,' vertelt Adinda. 'En het luipaard met sluipende, lage tonen. Het koor en de solisten met de tekst volgen dan.'

Een bijzondere toevoeging tijdens het concert op 17 juni biedt beeldend kunstenaar Saskia Masselink. Tijdens de muziek schildert zij het scheppingsproces op een doorzichtig doek van 3,50 bij 4,50 meter. 'Ik vat het ontstaan van de wereld niet bijbels op, maar meer algemeen. Het begint met de chaos, het niets. Op het doek verschijnen abstracte vlekken. Daarna komt de scheiding tussen dag en nacht. Een blauwe vlek neemt bezit van het doek en een geel vlak symboliseert het licht.' Saskia Masselink doorloopt het hele proces. De lucht- en waterdieren bouwt ze al schilderend op uit cellen. Vanaf dat moment komen er herkenbare vormen in de abstracte vlekken. 'In de vlekken ontstaan contourtjes van vogels. En het eindbeeld voor de pauze, de vijfde dag, is de walvis.' Na de pauze komen de landdieren en de mensen. Vooral de mensen gaan een bijzonder slotakkoord worden. Saskia experimenteert daar nog mee.

'Ik leg het hele scheppingsproces niet van tevoren tot in de puntjes vast. Ik wil tot op het moment van het schilderen tijdens de muziek ruimte houden voor creativiteit. Het moet ter plekke een scheppend hoogtepunt voor me worden.' Over haar afbeelding van de mens verradt Saskia Masselink al dat ze zich heeft laten inspireren door de schilder Edvard Munch. De menselijke gestalte wordt organisch opgebouwd, vanuit plantaardige vormen. Aartsengelen kijken toe in de vorm van ogen, die op de maat van de muziek op het doek verschijnen.

Voor Saskia Masselink is het bijzonder om zich door Haydn te laten inspireren. 'Het heeft even geduurd voordat de muziek me ging aanspreken. Ik vond het erg bombastisch. Maar gaandeweg leerde ik het kennen. Ik vind dat er prachtige stukken in zitten. Ik ben erg instrumentaal gericht. In de orkestpartijen, en ook in de zangpartijen van de solisten, vond ik houvast. Het koor is voor mij een golf van geluid die bij die instrumentale muziek over me heen komt. Zie mijn werk als een vertaling van het verhaal. Iedereen heeft zijn eigen verhaal bij de muziek en deze schepping op het doek is mijn verhaal.'

Ook René Ydema en Adinda Slingerland werden gaandeweg door de muziek veroverd. 'Helemaal bijzonder wordt het als het orkest en de solisten erbij komen,' vertelt René. 'We repeteren eerst met alleen het koor. Daarna komen het orkest en de solisten erbij. Toen dat in een repetitie voor 'Die Schöpfung' gebeurde, was ik helemaal overdonderd.'

'Bij een van de repetities kwam soliste Isabel Delemarre spontaan even langs,' zegt Adinda. 'De dirigent zei: "Zing maar even mee." Dat deed ze. Iedereen was van slag. Zo indrukwekkend zong ze.'

Zulke hoge prestaties worden van de gewone koorleden niet verwacht. 'Het is fijn met zo'n groot project mee te doen en daar, zonder dat je koorscholing hebt gehad, toch een veilig gevoel bij te hebben,' aldus Adinda.

'Daar is behoefte aan,' zegt Jet. 'Er zijn maar liefst 220 mensen op dit project afgekomen. We krijgen hier subsidie voor en ik hoop echt dat dat zo blijft. Mensen met weinig muzikale ervaring kunnen meedoen met een project waar ook professionele solisten, een professionele dirigent en een professioneel orkest bij betrokken zijn. Dat is een bijzondere ervaring, waar veel mensen aan verslingerd raken.'

Er wordt veel aan werving gedaan. "Misschien zingt u de volgende keer ook mee," staat er in het programmaboekje. 'Er melden zich inderdaad vaak bezoekers van vorige concerten aan om mee te doen,' zegt Adinda. En René voegt toe: 'Een paar jaar geleden was ik bij een kooruitvoering en ik dacht: volgend jaar wil ik ook in zo'n koor staan. Maar ik kon het me nog nauwelijks voorstellen. Het jaar daarna was het realiteit. Heel eng in het begin, maar het gezamenlijk de toon opbouwen met al die mensen, dat is echt fantastisch!'

Er worden ook leden geworven onder jongeren. Met een project op het Bonaventura College is daar onlangs een begin mee gemaakt. Adinda Slingerland, die op die school werkt, is onder de indruk van de resultaten. Dirigent Paul Valk ging delen uit 'Die Schöpfung' met leerlingen doen. 'Het is heel interessant te zien hoe ze op de muziek van Haydn reageerden. Onwennig natuurlijk, maar op het evaluatieformulier vulden veel van hen in dat ze de muziek mooi en interessant vonden. Eén van hen schreef zelfs dat de muziek "supervet" was! De leerlingen werden aangespoord naar de generale te komen. Ze kunnen dan meezingen met de passages die op het schoolproject geoefend zijn.' Natuurlijk zijn ze ook welkom op de uitvoering zelf.

‘We hopen dit soort projecten over meer scholen uit te breiden,’ zegt Jet de Lange. Ze kijkt erg uit naar het concert. ‘Het geeft een euforisch gevoel van dit grote koor deel uit te maken. En vanuit het bestuur ook dat we het allemaal weer voor elkaar hebben gekregen.’

Toen

Ook Adinda raakt ruim van tevoren al euforisch als ze aan het concert denkt. ‘Het is muziek die 200 jaar geleden door Haydn is gemaakt. Hij wilde voor de eeuwigheid componeren en kijk eens aan: nu staan wij het hier te zingen.’

En nu!

De tekst is de onverkorte versie van het artikel dat op 10 juni 2011 verscheen in de rubriek *Heilig Vuur* in het Leidsch Dagblad. Het is geschreven door Maarten Baanders.